

UCHWAŁA

Dnia 8 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Wygoda (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Sławomir Niedzielak

Ławnik Martyna Skibniewska

Protokolant Bernard Bałazy

po rozpoznaniu na posiedzeniu, w dniu 8 maja 2019 r., zażalenia obrońcy B. B. – sędziego Sądu Rejonowego w S. na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] z dnia 28 września 2018 r., w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego B. B. do odpowiedzialności karnej, za czyny z art. 178a § 1 k.k. oraz art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

na podstawie art. 110 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r., Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2019.52 t.j. ze zm.) i art. 437 § 1 k.p.k.,

uchwalił:

- I. utrzymać w mocy zaskarżoną uchwałę,
- II. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator z Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej w dniu 21 sierpnia 2018 roku, działając na podstawie art. 13 k.p.k., art. 80 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r., Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U.2018.23

ze zm.; dalej: u.s.p.), skierował do Sądu Apelacyjnego w [...] wniosek o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej B. B., sędziego Sądu Rejonowego w S. (k. 2, akt sygn. ASDo [...]) (zwany dalej wnioskiem), o to że:

- I. w dniu 21 maja 2017 roku w C., województwo [...], w ruchu lądowym na skrzyżowaniu ulic S., R. i W., jadąc ulicą W. kierowała samochodem marki „S.” o numerze rejestracyjnym [...] w stanie nietrzeźwości, (I badanie alkomatem 1,20 mg/dm³ o godzinie 13:18, II badanie alkomatem 1,13 mg/dm³ o godzinie 13:37, III badanie alkomatem 0,96 mg/dm³ o godzinie 14:58, IV badanie alkomatem 0,94 mg/dm³ o godz. 15:01 alkoholu w wydychanym powietrzu), (badanie krwi: I pobranie godz. 15:40 – 2,32‰, II pobranie godz. 16:40 – 2,18‰ alkoholu etylowego, III pobranie o godz. 17:40 – 1,99‰ alkoholu etylowego), to jest o czyn z art. 178a § 1 k.k.
- II. w dniu 21 maja 2017 r w C., województwo [...], na skrzyżowaniu ulic S., R. i W. kierując samochodem osobowym marki „S.” o numerze rejestracyjnym [...], umyślnie naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym określone w art. 3 ust. 1, art. 5 ust. 1 i 2 i art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku, Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz.U.2017.1260 ze zm.) oraz § 21 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz.U.179.1939 ze zm.), w ten sposób, że będąc w stanie nietrzeźwości (I badanie alkomatem 1,20 mg/dm³, o godz. 13:18, II badanie alkomatem 1,13 mg/dm³ o godz. 13:37, III badanie alkomatem 0,96 mg/dm³ o godz. 14:58, IV badanie alkomatem 0,94 mg/dm³ o godz. 15:01 alkoholu w wydychanym powietrzu), (badanie krwi: I pobranie godz. 15:40 – 2,32‰, II pobranie godz. 16:40 – 2,18‰ alkoholu etylowego, III pobranie o godz. 17:40 – 1,99‰ alkoholu etylowego), nie zachowała szczególnej ostrożności, poruszając się drogą podporządkowaną, nie zastosowała się do obowiązku zatrzymania przed linią bezwzględnej zatrzymania

poprzedzoną znakiem B-20 „STOP”, wjechała na skrzyżowanie nie zatrzymała swego pojazdu przed ww. znakiem i nie ustąpiła pierwszeństwa przejazdu prawidłowo jadącej od strony ulicy S. samochodem marki „O.” o numerze rejestracyjnym [...] A. P., w wyniku czego kierująca samochodem marki „O.” mimo podjętych działań obronnych (hamowanie) uderzyła przodem swego samochodu w samochód marki „S.”, w następstwie czego nieumyślnie spowodowała obrażenia ciała u pasażerki samochodu marki „O.” E. Z. w postaci urazu okolicy szyjno-piersiowej kręgosłupa, dolegliwości bólowe okolicy mostka i żeber po stronie lewej oraz obniżony nastrój, przygnębienie, zaburzenia snu, lęk przed jazdą samochodem a także umiarkowany epizod depresyjny, które to obrażenia naruszyły czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni w myśl art. 157 § 1 k.k., to jest o czyn z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

W dniu 28 września 2018 r., Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] (dalej: Sąd Dyscyplinarny) wydał uchwałę sygn. akt ASDo [...] (k. 6-9 akt głównych) w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w S. - B. B. za czyny wskazane w ww. wniosku prokuratora z dnia 21 sierpnia 2018 r.,

Zażaleniem z dnia 19 października 2018 r., (data wpływu 23 października 2018; k. 3-5 akt głównych) obrońca B. B. – sędziego Sądu Rejonowego w S. zaskarżył, na podstawie art. 425 i art. 438 pkt 1,2 i 3 k.p.k., w zw. z art. 128 u.s.p., ww. uchwałę Sądu Dyscyplinarnego zarzucając jej: „obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a to przepisu art. 352 k.p.k., poprzez pominięcie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów i psychologa na okoliczność poczytalności sędziego, co doprowadziło do błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na nieustaleniu, że w wyniku uzależnienia od alkoholu będącego chorobą psychiczną, sędzia nie mogła w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem, a w konsekwencji nie popełniła przestępstwa”. Skarżący zarzucił także zaskarżonej uchwale „obrazę przepisów prawa materialnego, a to przepisu art. 1 § 3 k.k. w zw. z art. 80 § 2c u.s.p., poprzez przyjęcie, że zachodzi dostatecznie uzasadnione

podejrzanie popełnienia przez sędziego przestępstw z art. 178a § 1 k.k., i z art. 177 § 1 k.k., w zw. z art. 178 k.k., pomimo tego, że obwiniona jest uzależniona od alkoholu od 2016 r., co wynika zaświadczenia lekarskiego z dnia 16 kwietnia 2018 r., wystawionego przez dr n. med. T. M. – specjalistę psychiatrę, czyli że u sędziego stwierdzono chorobę psychiczną w rozumieniu przepisu art. 31 k.k., z powodu której nie ponosi winy i nie popełniła przestępstwa, nie mogąc w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem”. Jednocześnie obrońca obwinionej wniósł w ww. zażaleniu o: „uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu w [...] do ponownego rozpoznania celem przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów, a także biegłego psychologa, na okoliczność, czy uzależnienie od alkoholu, będące chorobą psychiczną, stwierdzone u obwinionej przez dr n. med. T. M. – specjalistę psychiatrę w zaświadczeniu z dnia 16 kwietnia 2018 r., (...) miało wpływ na możliwość obwinionej rozpoznania znaczenia czynu lub pokierowania postępowaniem w dniu 21 maja 2017 r”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie jest bezzasadne i jako takie na uwzględnienie nie zasługuje.

Analizę poprawności uchwały Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w [...] z dnia 28 września 2018 r., sygn. akt ASDo [...] wypada poprzedzić przypomnieniem, iż niniejsze postępowanie toczy się z wniosku prokuratora z Wydziału Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej, o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędzi B. B. przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. i art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. Immunitet sędziowski jest immunitetem formalnym, niepowodującym wyłączenia odpowiedzialności karnej za popełniony czyn. Wprowadza jedynie zakaz pociągania do odpowiedzialności karnej osoby nim objętej bez uzyskania przez oskarżyciela zgody uprawnionego organu. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego: „w przypadku czynów ściganych z oskarżenia publicznego wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej stanowi w pewnym sensie kontrolę czynności polegającej na potwierdzeniu istnienia przesłanek postawienia zarzutu popełnienia przestępstwa (art. 313 § 1 k.p.k.). W ramach postępowania zainicjowanego

wnioskiem o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej zadaniem sądu dyscyplinarnego jest zatem weryfikacja przedstawionego przez wnioskodawcę materiału dowodowego w celu sprawdzenia, czy zachodzi wynikająca z art. 80 § 2c u.s.p. przesłanka uchylenia immunitetu, jaką jest dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, które jednocześnie jest warunkiem sporządzenia postanowienia o przestawieniu zarzutów w postępowaniu karnym (...) Ocena zebranych w postępowaniu przygotowawczym dowodów, dokonywana przez sąd dyscyplinarny w postępowaniu o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, nie powinna jednak wykraczać poza granice stwierdzenia >dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa<. Sąd dyscyplinarny nie musi mieć pewności, że zarzucane (przypisywane) sędziemu przestępstwo faktycznie zostało przez niego popełnione. Wystarczy, że wersja wydarzeń przedstawiona przez oskarżyciela we wniosku o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej jest dostatecznie uprawdopodobniona. Innymi słowy, do zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wystarczające jest dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa, a nie przesądzenie, iż sędzia jest winny jego popełnienia. Wina może być bowiem ustalona jedynie przez sąd powszechny w postępowaniu karnym prowadzonym według reguł określonych w Kodeksie postępowania karnego. O ile zatem w postępowaniu o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sąd dyscyplinarny nie może w ogóle uchylić się od oceny wiarygodności zgromadzonych przez oskarżyciela dowodów, o tyle chybiona jest teza o potrzebie dokonywania przez ten sąd kompleksowej i ostatecznej oceny wiarygodności materiału dowodowego. Właściwą fazą dla takiej oceny jest postępowanie karne (uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2012 r., SNO 3/12, LEX nr 1228696 i z dnia 10 maja 2012 r., SNO 19/12, LEX nr 1228694). Konkludując, do zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wystarczające jest dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa, nie zaś wykazanie, iż jest on winnym jego popełnienia. Wina może być bowiem ustalona jedynie przez sąd

powszechny w postępowaniu karnym prowadzonym według reguł określonych w k.p.k.”.

W przedmiotowej sprawie takie podejrzenie, że B. B. popełniła wskazane we wniosku prokuratora czyny, jest uzasadnione. Nie kwestionuje ich zresztą sam skarżący, który wszak w wywiedzionym przez siebie środku odwoławczym zarzuca sądowi pierwszej instancji obrazę art. 352 k.p.k., polegającą na nieprzeprowadzeniu dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów i psychologów na okoliczność poczytalności sędziego B. B., co doprowadziło „do błędu w ustaleniach faktycznych, polegających na nieustaleniu, że w wyniku uzależnienia od alkoholu (...) sędzi, nie mogła w części czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem, a w konsekwencji nie popełniła przestępstwa”. Zarzut ten uznać należy za bezzasadny. Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 202 § 1 k.p.k., opinii o stanie zdrowia psychicznego zasięga się odnośnie podejrzanego lub oskarżonego. Obowiązująca procedura karna nie przewiduje możliwości badania poczytalności przez biegłych psychiatrów, osób, co do których nie wydano postanowienia o przedstawieniu im zarzutu popełnienia przestępstwa.

Sąd Dyscyplinarny rozpoznając wniosek prokuratora o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, nie był uprawniony do wydania, jak chce tego skarżący, postanowienia o zasięgnięciu opinii biegłych psychiatrów i psychologów w celu określenie poczytalności *in tempore criminis*. Dopiero po uprawomocnieniu się uchwały o wyrażeniu zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego B. B., będzie możliwym wydanie i ogłoszenie jej postanowienia o przedstawieniu zarzutów, i ewentualnie wydanie przez prokuratora postanowienia o zasięgnięciu opinii biegłych psychiatrów w celu zbadania stopnia jej poczytalności, w momencie popełnienia przez nią **zarzuconych jej czynów**.

Sąd Najwyższy uważa za celowe, zwrócić uwagę na pojawiające się w doktrynie wątpliwości, co do kwestii jedności lub wielości czynów sprawcy kierującego pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości, który w następstwie naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym powoduje wypadek komunikacyjny (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2002 r., sygn. I KZP 4/02 i glosa A. Wąska do tego postanowienia, LEX nr: 52295

Ustalenie poziomu poczytalności sprawcy czynu to wszak istotny element w określeniu winy sprawcy, a tę, jak już to podnoszono wcześniej, może ustalić jedynie sąd powszechny w postępowaniu karnym, według reguł określonych w kodeksie postępowania karnego, w tym w art. 202 k.p.k.

Odnosząc się do drugiego z zarzutów zażalenia tj. zarzutu obrazy przepisów prawa materialnego, tj. przepisu art. 1 § 3 k.k. w zw. z art. 80 § 2c u.s.p., polegające na przyjęciu przez sąd, że zachodzi dostateczne podejrzenie popełnienia przestępstwa przez B. B., mimo uzależnienia od alkoholu potwierdzonego zaświadczeniem lekarskim, to przypomnieć należy, że zgodnie z poglądami doktryny i orzecznictwem Sądu Najwyższego: „obraza prawa materialnego może być przyczyną odwoławczą jedynie wtedy, gdy ma ona **charakter samoistny**. Orzecznictwo Sądu Najwyższego i doktryna słusznie bowiem podkreślają, że naruszenie prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu (niezastosowaniu) w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można więc mówić o obrazie prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę lub naruszenia przepisów procesowych” (S. Zabłocki, Postępowanie odwoławcze w nowym kodeksie postępowania karnego. Komentarz praktyczny, Warszawa 1997, str. 77 i cyt. tam orzecznictwo). Zatem skoro skarżący w pierwszym ze sformułowanych przez siebie zarzutów zażalenia wskazuje na naruszenie przez Sąd Dyscyplinarny przepisów postępowania, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia nie może w dalszej części wywiedzonego przez siebie środka odwoławczego zarzucać sądowi obrazy prawa materialnego. Z tego też powodu zarzut ten na uwzględnienie nie zasługuje.

Ponadto zauważyć należy, iż skarżący nie jest konsekwentny stawiając ów zarzut, po tym, jak wcześniej zarzucił sądowi pierwszej instancji niezasięgnięcie opinii biegłych psychiatrów, celem ustalenia niepoczytalności B. B.. Skoro wg skarżącego sąd pierwszej instancji uchybił procedurze nie powołując biegłych którzy stwierdziliby czy B. B. jest osobą niepoczytalną nie może jednocześnie zarzucać sądowi, że ten naruszył art. 3 § 1 k.k. poprzez przyjęcie, że wyżej wymieniona jest osoba poczytalną. O naruszeniu tego przepisu można by

mówić tylko w takiej sytuacji, gdyby sąd mimo dysponowania dowodem (opinią dwóch biegłych lekarzy psychiatrów) świadczącym o niepoczytalności oskarżonej w chwili popełnienia zarzuconych jej czynów przypisał jej winę za te czyny.